

Evolúcia súčasnej moci

Politická konštelácia, ktorá vznikla v dôsledku štátneho prevratu v septembri-októbri, a volieb 12. decembra 1993, sa vyznačuje výnimočnou nestabilitou. **Predovšetkým treba konštatovať, že je to vláda menšiny nad obrovskou pracujúcou väčšinou.** Tento fakt sa nezakrýva, ale sa otvorene zdôrazňuje.

Mnohí vládni predstavitelia otvorene vyhlasujú, že ich cieľom je vytvorenie novej vrstvy vlastníkov, novej buržoázie, záujmy ktorej mienia predovšetkým uplatňovať a obhajovať.

V Rusku sa čoraz viac upevňuje panstvo hŕstky ľudí, ktorí sa obohatili rozkrádaním spoločenského vlastníctva. Keďže pustošenie, hromadné rozkrádanie umožnila a povzbudzovala štátna moc, sama sa stala kriminálnou. Úzko spája úradníctvo so zločineckým svetom a korupciu pokladá za obyčajný, každodenný jav. **Podnecovanie politiky a činnosti súčasných ruských vedúcich činiteľov zo strany medzinárodného kapitálu mení štátnu moc, ktorá im patrí, na kompradorskú, protinárodnú silu.**

Septembrovo-októbrový štátny prevrat (1993) práve bol zameraný na to, aby sa forma moci uviedla do súladu s jej novou triednou podstatou. Zničenie systému Sovietskeho zväzu premenilo zastupiteľské orgány v ústredí a na nižších stupňoch na bezmocné prívesky výkonných štruktúr. Výrazné obmedzenie právomoci parlamentu bolo sprevádzané tým, že sa z neho prakticky celkom vytratili predstavitelia základnej časti obyvateľstva - robotníkov a roľníkov. Parlament a miestne orgány sa zaplňujú úradníkmi.

Redukuje sa kontrola volených predstaviteľov systému riadenia. Narúša sa spojenie medzi

vyššími a miestnymi zastupiteľskými orgánmi. **Formuje sa režim autokracie, ktorý sa opiera o mohutnú armádu úradníkov, ktorá je dvojnásobne väčšia ako pred niekoľkými rokmi.**

Neprimerané posilnenie prezidentskej administrácie fakticky úplne anulovalo princíp rozdelenia moci deklarovaný v novej Ústave Ruska.

Dohoda o spoločenskej zhode, podpísaná v apríli 1994 niektorými štátnymi a politickými štruktúrami, máločo zmenila v zásadných kontúrach režimu. Ide o to, že dnes v štáte neexistuje ani jedna vetva moci, ktorej oprávnenosť sa nedá spochybniť.

Prezident, ktorý prisahal vernosť Ústave, ju hrubo pošliapal. Federálne zhromaždenie vzniklo na základe volieb 12. 12. 1993, stanovených obídenním Ústavy a uskutočnených nedemokraticky. Nezávislosť Ústavného súdu sa stala výsmechom po hrubom vydieraní, ktoré ho umlčalo.

Dnes v politickom systéme vznikol „trojuholník“ dobre známy z dejín predrevolučného ruského parlamentarizmu: samovládca (cár, prezident), nepodliehajúci kontrole a zodpovednosti vláde ľudu; vláda, vymenovaná samovládcom a tiež nepodliehajúca kontrole ľudového zastupiteľstva; a napokon dvojkomorový parlament (za cára Duma a Štátna rada, dnes Duma a Rada federácie), dolná komora ktorého disponuje veľmi obmedzenými zákonodarnými (v podstate zákonopornými) a rozpočtovými právami a nemá žiadne kontrolno-výkonné funkcie. Samovládca môže rozpustiť parlament, ktorý nijako nemôže vplyvať na samovládca a na vládu.

V čase ekonomickej a politickej krízy pred Februárovou revolúciou (1917) tento systém dokázal svoju neschopnosť kontrolovať situáciu. Pokusy dumskej väčšiny (takzvaného „Progresívneho bloku“, nedávnou analógiou ktorého bola „Ruská jednota“) presvedčiť cára, aby sa zriekol služieb dvornej kliky na čele s G. Rasputinom a uložiť Dume, aby sformovala vládu, boli neúspešné.

Dejiny, ako je známe, nikoho ničomu neučia. Taký istý archaický systém bol v podstate v Rusku oživený po zavedení prezidentského postu a hneď splodil tie isté nevyváženosti a protirečenie, ktoré v rozhodujúcej miere napomohli tragické rozuzlenie.

Tento systém sa teraz znovu reprodukuje v ešte tvrdšej, skostnatenej podobe, ktorá v sebe skrýva hrozbu ničivejšieho zvratu. Koreň všetkých protirečení naďalej spočíva v otázke reálnej moci parlamentu, v práve parlamentnej väčšiny formovať a kontrolovať vládu, reálne vplyvať na politický a ekonomický kurz.

Netreba podceňovať komplikácie, ktoré očakávajú Rusko v budúcnosti. Ale nádej existuje. **Žiadne antidemokraticke opatrenia nemôžu zabrániť posunu v spoločenskom vedomí. Tieto opatrenia môžu viesť iba k rýchlemu zmenšeniu sociálnej bázy režimu. Ale nijako nemôžu odvrátiť blížiacu sa premenu.**

DÉLSKÝ POTÁPĚČ

Z ruského originálu “Rossija i sovremennyj mir”, vydaného v roce 1995 nakladatelstvem Obozrevatel' v Moskvě, přeložil Ing. Josef Čorný, CSc. Publikace vyšla v roce 1996 pod názvem “Rusko a súčasný svet” v nakladatelství NVK International, Bratislava, ISBN 80-85727-45-5.

Příště: Občiansky mier